

VASILE ANDRU
LBRIS

We know
books.

Înțelepciune
indiană
(antologie)

Ediția a II-a revizuită

Editura Paralela 45

Cuprins

India ca o mega-poveste	5
-------------------------------	---

PARTEA I

PROFEȚI ȘI ILUMINAȚI

Ignorantul și moartea	11
Iazul vrăjit	20
Maestrul Ashtavakra – sau cel care a ascultat Vedele încă din viața embrionară.....	27
Începutul revelației lui Arjuna	31
Copacul nemuririi.....	41
Gautama Buddha (563-438 î.Hr.) – Sutra mării înțelepciuni (Prajna Paramita)	44
Sutra dreptei contemplări sau a luării de cunoștință.....	47
Aforismele bunei viețuiri (ale lui Buddha)	51
Casa în flăcări.....	56

PARTEA a II-a

MAESTRI ȘI SUFLETE MARI

Regele, maestrul și lebăda raiului sau Trezirea inteligenței.....	75
Aforisme din Panchatantra	80
Sankara – Calea către iluminarea discipolului	90
Ramprasad – Cânturi devoționale.....	97
Narada și pricopseala vieții	100
Mahatma Gandhi – Aforisme și reguli de aur	105

PARTEA A III-A

VIGOAREA TRADIȚIEI AZI

Amita Bhoose –

Dragostea dintre Krishna și Radha	115
---	-----

PARTEA A IV-A

INDIA ȘI GÂNDIREA CREȘTINĂ

Biserica văzută și cea nevăzută a Indiei	193
Ghervaghese Mar Osthathios – Sacralitatea secularului. De la parohialism la ecumenism.....	197
Ghervaghese Mar Osthathaios – Despre misionarismul contemporan	212

PARTEA A V-A

INTERFERENȚE ROMÂNNO-INDIENE

Mircea Eliade:

- Vorbește Rabindranath Tagore..... 233
Sergiu Al-George – Note indiene 243
George Anca – Miorița și Mahabharata..... 249
Amita Bhowe –
    Usanas – Kayus – Luceafărul..... 258

- India și România, azi – Un dialog
    între Vasile Andru și E.S. Rajiv Dogra,
    Ambasadorul Indiei în România 273

India ca o mega-poveste

În culegerea de față am adunat texte care jalonează spațiul unei mari civilizații și rezumă lecția ei de înțelepciune.

Cartea aceasta este, într-un anumit sens, experimentală. Sau, mai bine zis, este *deschisă*. Povești cu tâlcuri, pentru fiii noștri ispitiți de televizor sau derutați de avalanșa informațională. După multă informație este nevoie, la urmă, de o scânteie de revelație.

Există, în rânduirea textelor, și o intenție de „periodizare” a culturii indiene. Dar fără rigoarea unui manual. Ci pentru nevoia de ordine, sau, mai bine zis, pentru bucuria ordinii.

Primele texte sunt alese din *Epoca profetilor și a vizionarilor* (numiți *rishis*), venind din spre mileniul III î.Hr. până spre secolul I î.Hr. Cărțile acestei epoci sunt: *Vedele*, *Upanișadele*, *Mahabharata*.

Din *Epoca Învățătorilor și a Străluminatilor* (numiți *gurus*) am ales parabole din Buddha, din Mahavira; și aforisme din Tiru-Valluvar.

Din *Epoca Maeștrilor* (numiți *acharya*), sec. IV-XI: fabule din Vishnu Sharma, fragmente din Sankaracharya

Din *Epoca Mysticilor sau a slăvitorilor* (numiți *bhaktas*), sec. VIII-XVIII, am ales cânturi de Ramprasad.

Ajungem la *Epoca Marilor Suflete* (adică *mahatmas*), cu Gandhi, cu Tagore, pe care părinții noștri i-au mai prins în viață; sau cu Swami Sivananda, pe care chiar noi l-am mai prins în viață.

Una dintre perlele acestei antologii este *Dragostea dintre Krishna și Radha*, scrisă direct în românește de Amita Bhose.

Pe Amita Bhose (1933-1993), o considerăm aparținând și literaturii române. O scriitoare bilingvă, ținând de două spații culturale și apropiindu-le. Dar remarcăm că unele dintre lucrările ei sunt scrise direct în română.

De altfel, ea ceruse, și obținuse, drept de rezidență definitivă în România. Lucrările ei în limba română au sunet impecabil. Literatura română trebuie s-o recupereze.

Textul *Dragostea dintre Krishna și Radha* de Amita Bhowe este o reconstituire, nu o simplă traducere. O construcție personală a autoarei. Sursele ei sunt, desigur, bengaleze. Îl publicăm aici cu îngăduința doamnei Carmen Mușat.

Originalul poemului – *Sri Krishna Kir-tana*, scris de poetul indian Chandidas din sec. XV – s-a pierdut în secolul XVII. Amita Bhowe a strâns crâmpetele salvate din original, le-a folosit ca relansatori textuali.

Majoritatea textelor din această antologie sunt prescurtate și „diortosite” pre românește. Adică redacte într-un grai vorbit, accesibil. Păstrând acel aer de „poveste” – căci aceasta răspunde unei nevoi lăuntrice și îndeplinește cele trei trebuințe psihice abisale: de alinare, de compensare, de stimulare.

Citind parabole, ascultând istorii, se produc socializarea pulsiunilor și articularea „micro-lumii individuale la macro-lumea care-l conține și-l influențează”, cum zice Amit Dasgupta.

Am selectat câteva serii de aforisme și *sutre* („șirag de perle”), alegorii, reguli de aur ale bunei viețuiri. Texte de orientare în viață și-n realizarea personală, unele putând prilejui un șoc inițiativ.

Un loc amplu am rezervat gândirii creștine în India. Am tradus texte din cel mai de seamă militant ortodox din Sudul Indiei, arhieru și îndrumător de Școală misionară: Gervaghese Mar Osthathios.

Am atestat interferențe româno-indiene, prin textele unor indologi remarcabili, Mircea Eliade, Sergiu Al-George, George Anca. Din Eliade, am ales relatarea întâlnirii acestuia cu Tagore. Despre specificul civilizației indiene și față de cea occidentală. Pragmatismul modern are o alternativă salvatoare. Omul este orientat să cultive pe lângă un scop imediat, și un scop îndepărtat: realizarea sinelui. Omul simte că există un scop pontifical al vieții. Veacul nou a început de puțin timp, și noi vedem mai mult apropieri decât diferențe.

V. A.

LBRIS

We know
books

PARTEA I

PROFETI ȘI ILUMINAȚI

Ignorantul și moartea¹

Trăia odată un om care râvnea să dobândească raiul și pentru aceasta el dădea ca ofrandă tot ce stăpânea.

El avea un fiu numit Naciketas („cel lipsit de cunoaștere”).

Când încă era copil, acest fiu cădea adesea pe gânduri. Întrebat la ce se gândește, el răspundea: „Nu știu, dar aș vrea să aflu. Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât îmi dau seama că nu știu nimic”.

Acest răspuns i-a adus numele de Naciketas, „neștiutor sau sărac cu duhul.”

Tatăl său, dornic să dobândească raiul, s-a hotărât să renunțe la toată averea. A dat vitele familiei, s-a lepădat de turme, de grâne,

---

¹ Acest text este prelucrat după *Katha Upanishad*, una dintre Upanishadele cele mai vechi. Printr-o frumoasă poveste, suntem îndreptați spre cunoașterea absolutului: aceasta derivă întâi din cugetare, apoi din revelație, ni se spune.

de aur. Naciketas a fost cuprins de neliniște, gândind că tatăl, renunțând la tot, va renunța și la el. L-a întrebat:

„Tată, pe mine cui mă dai?”

Tatăl n-a răspuns. Dar fiul l-a întrebat sâcâitor de două-trei ori. Tatăl s-a enervat și l-a repezit:

„Pe tine să te ia Yama!”

Yama este zeul morții.

Poate că tatăl mânios nu l-a sortit morții, ci a vrut să-l împingă spre cunoașterea morții și a vieții. Astfel, în *Katha Upanishad* scrie că ar fi zis:

„Eul tău a absorbit tot ce-i mai bun în tine. Cu un egou atât de umflat e un singur lucru de făcut: să-l dai morții căreia îi aparține!”

Atunci băiatul a lăsat casa și s-a dus în lume. A mers multă vreme. Rumega vorbele tatălui său: „Mă duc să mor. Dar uitându-mă în trecutul îndepărtat, văd că omul este ca grâul: răsare din semințe, crește, se coace și moare, producând semințe din care se naște din nou”.

El a mers cale lungă departe de satul său.

A ajuns într-un tărâm ciudat, împădurit, unde nu se vedea picior de om.

A ajuns la o peșteră și a intrat să-și odihnească trupul obosit.

Acesta era chiar sălașul lui Yama.

Yama însă nu era acasă. Tânărul a văzut că în vatră cenușa abia se răcise.

Peștera era liniștită și plăcută.

Yama a lipsit trei zile și trei nopți.

Naciketas a petrecut trei nopți singur în peșteră. Ziua el hoinărea în pădure. Se scâldea și bea apă din izvoare, dar nu făcea nici un efort să-și caute de mâncare: nu-i era foame din cauza gândurilor ce-l copleșeau.

A treia zi dimineața s-a trezit calm și într-o bună dispoziție. În zilele precedente, contemplarea morții fusese schimbătoare: uneori se înfiora de teamă și de părere de rău, alteori era plin de hotărâre.

Treptat, gândul morții a devenit din ce în ce mai intens, până când i s-a părut că nu există altceva decât moartea. Și în sfârșit, acest atotcuprinzător gând al morții s-a dizolvat într-o stare de conștiință în care nu mai apăreau percepții, gânduri sau sentimente.

Când s-a sculat a treia zi a avut sentimentul unei fericiri radiante care părea mult mai strălucitoare decât tot ceea ce simțise înainte. Dar în curând a observat că mai era cineva în peșteră, privindu-l cu un aer îngrijorat.

„Totul e foarte bine, a spus străinul, să faci o asemenea călătorie! Dar arăți ca și cum ar trebui să mănânci ceva.”

Naciketas era de fapt și flămând și însetat; de aceea a acceptat cu recunoștință și mâncarea și apa care i s-au oferit.

Acel străin, care era Yama, i-a spus lui Naciketas:

„Tinere brahman, aceasta e casa mea și tu, oaspete venerabil, ai stat trei zile fără să fii ospătat. Am fost plecat și n-am putut să te primesc cum se cuvine. Și pentru că tu, oaspete, ai stat trei zile flămând și însetat, te rog să-mi ceri trei favoruri. Spune-mi trei dorințe și ți le voi împlini. Dar alege bine!”

După o scurtă tăcere, Naciketas a spus:

„Mai întâi, doresc liniște sufletească pentru tatăl meu. Aș dori ca el să se împace cu fiul pe care l-a sortit morții.” Gazda a râs: „Nu vor fi greutăți în privința aceasta. Tatăl tău trebuie să fi uitat de acum de mânia lui. Noaptea el va dormi liniștit și te va privi cu mulțumire când vei fi eliberat de negura morții.”

Apoi, Naciketas a descris a două dorință:

„Mi s-a înfățișat o lume în care nu este bătrânețe sau moarte și unde este fericire perfectă, fără frică sau mizerie. Se spune că se ajunge acolo prin ofranda focului. Nu știu ce înseamnă aceasta. Ai vrea să-mi explici taina focului ceresc care purifică și vindecă?”

„Bine, a răspuns gazda, îți voi spune ce știu. Îți voi dezvălui că focul e ofranda care

te conduce în ceruri, este chiar legătura cu lumile infinite și temeiul acestora ascuns în întuneric: ofranda focului are urmări și verigi diferite. Este un foc individual în inima fiecărei persoane. Legătura cu tatăl, cu mama și cu învățătorul se bazează pe focul inimii. Legătura între oameni și zei se bazează pe sacrificiul focului.”

Apoi, i-a explicat lui Naciketas ritualul sacrificiului: arătând cum diferitele părți ale altarului și diferitele acțiuni ale ritualului reprezintă elemente și acțiuni în care se reflectă întreg universul, în mod deosebit, el a explicat focul pe altar ca reprezentând energia creativă care arde vechiul și formează noul. A făcut o pauză și a întrebat: „Ei, înțelegi ce spun?”

„Cred că da, a răspuns Naciketas. Se pare că spui că focul de pe altar este un mijloc de a direcționa gândurile spre energia infinită pe care este bazată toată creația.”

„Da”, a spus gazda. „Pentru aceasta este focul. Este focul «inconștientului» cu cele trei înțelesuri. Sursa tuturor creațiilor”.

Apoi Yama a spus: „Ți-am dezvăluit taina focului, împlinind a doua ta dorință. Alege acum a treia dorință.”

Naciketas a spus: